

WIADOMOŚCI
HYDRO-
BIOLOGICZNE *

„Fauna Ślodka wodna Polski” — wydawnictwo
Polskiego Towarzystwa Hydrobiologicznego

W 1985 r. minie 50 lat od ukazania się pierwszych zeszytów seryjnego wydawnictwa „Fauna Ślodka wodna Polski”, założonego z inicjatywy T. Jaczewskiego i T. Wolskiego. Miało ono na celu zaprezentowanie serii krótkich popularnonaukowych opracowań, poświęconych zwierzętom występującym w krajowych wodach śródlądowych. Przeznaczone było głównie dla studentów, nauczycieli, pracowników naukowych różnych specjalności oraz dla wszystkich osób zainteresowanych fauną krajową. Seria wydawnicza podzielona została na 37 zeszytów odpowiadających typom, gromadom i rzędom świata zwierząt. Dotychczas ukazało się 12 zeszytów. Każdy zeszyt składa się z części ogólnej i szczegółowej. Część ogólna zawiera podstawowe informacje na temat systematyki, morfologii, anatomii, biologii, ekologii, rozmieszczenia geograficznego oraz historii rozwoju rodowego danej grupy systematycznej. Podane są tutaj także wiadomości dotyczące metod zbierania materiału w terenie, jego utrwalania, konserwacji, preparatyki mikroskopowej i oznaczania taksonów, a niekiedy także dane o metodach hodowli i obserwacji zwierząt w terenie. Część szczegółowa zawiera klucze do oznaczania taksonów danej grupy zwierząt występujących w wodach śródlądowych Polski wraz z opisem ich najbardziej charakterystycznych cech budowy morfologicznej i anatomicznej oraz wiadomościami o ich występowaniu w różnych środowiskach, biologii i rozmieszczeniu geograficznym.

W okresie międzywojennym wydano 5 zeszytów, poświęconych: gąbkom (*Porifera*) — autor K. Simm (1935, nr 37, 40 ss., 18 rys.), ssakom (*Mammalia*) — R. Kuntze (1935, nr 2, 72 ss., 28 rys.), jętkom (*Ephemeroptera*) — J. S. Mikulski (1936, nr 15, 168 ss., 122 rys.), pijawkom (*Hirudinea*) — L. K. Pawłowski (1936, nr 26, 176 ss., 134 rys.) i ptakom (*Aves*) — A. Dunajewski (1938, nr 3, 426 ss., 235 rys.). Wydawnictwo wznowione zostało w 1951 r. przez Instytut Zoologii PAN dwoma opracowaniami poświęconymi sieciarkom (*Neuroptera*) — J. S. Mikulski (nr 14, 56 ss., 39 rys.) i owadom bezskrzydłym (*Apterygota*) — J. Stach (nr 18, 126 ss., 71 rys.). Dwa lata później ukazało się jeszcze nowe opracowanie dotyczące gąbek (K. Simm, 1953, nr 37, 79 ss., 41 rys.), o zmienionej i rozszerzonej w porównaniu do wydania przedwojennego części ogólnej. Następne zeszyty ukazały się dopiero ok. 20 lat później, kiedy wydawanie „Fauny Ślodka wodnej Polski” wznowione zostało przez Oddział Instytutu Zoologii PAN w Poznaniu pod redakcją A. Wróblewskiego. Pierwszym zeszytem, który ukazał się po tak długiej przerwie było opracowanie dotyczące błonkówek (*Hymenoptera*) — J. Noskiewicz i W. Puławski (1974, nr 9, 124 ss., 86 rys.), którego rękopis przygotowany został przez J. Noskie-

* Redagują: Eligiusz Pieczyński i Jan Igor Rybak (Polskie Towarzystwo Hydrobiologiczne).

wicza już ok. 1952 r. Kolejnymi zeszytami były opracowania poświęcone małżo-
raczkom (*Ostracoda*) — T. Sywula (1974, nr 24, 315 ss., 156 rys.), gadom i płazom
(*Reptilia et Amphibia*) — L. Berger (1975, nr 4, 109 ss., 46 rys.), ptakom (*Aves*) —
B. Ferens i J. Wasilewski (1977, nr 3, 318 ss., 167 rys.), chrząszczom (*Coleoptera*:
Dytiscidae, Haliplidae, Hygrobiidae, Gyrinidae) — K. Galewski i E. Tranda (1978,
nr 10, 396 ss., 123 rys.), ślimakom (*Gastropoda*) — A. Piechocki (1979, nr 7, 187
ss., 92 rys.) oraz pluskwiakom (*Heteroptera*) — A. Wróblewski (1980, nr 8, 157 ss.,
61 rys.). Z chwilą likwidacji — w 1975 r. — Poznańskiego Oddziału Instytutu
Zoologii PAN, „Fauna Słodkowodna Polski” wydawana była przez Zakład Biologii
Rolnej i Leśnej PAN w Poznaniu, W dniu 5 października 1982 r. na posiedzeniu
Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Hydrobiologicznego w Warszawie pod-
jęto uchwałę o przejęciu przez PTH tego wydawnictwa, bardzo odpowiadającego
swą tematyką potrzebom Towarzystwa, oraz powołano nowy skład rady redak-
cyjnej i redakcji. Przejęcie „Fauny Słodkowodnej Polski” stworzyło nowe możli-
wości przed tym wydawnictwem, którego założenia edytorskie i merytoryczne
określone przed pół wiekiem przestały wystarczać obecnym potrzebom. Konty-
nuując wydawanie kolejnych zeszytów wydawnictwa „Fauna Słodkowodna Pol-
ski”, omawiających poszczególne grupy zwierząt występujących w wodach śródlą-
dowych, zamierzamy prezentować oryginalne naukowe opracowania monograficz-
ne, przedstawiające najnowsze osiągnięcia wiedzy zarówno na temat problemów
systematyczno-taksonomicznych i biologii, jak też — w znacznie większym stopniu
niż dotychczas — ekologii danej grupy zwierząt. Nie wykluczamy także możliwo-
ści publikowania tłumaczeń opracowań zagranicznych w wypadku braku polskich
autorów. Rozpoczęte zostały już m. in. prace nad przygotowaniem zbiorowego
opracowania tworzącego brakujący od dawna zeszyt wstępny wydawnictwa, oma-
wiający metodykę badań hydrobiologicznych. Opracowanie to prezentować będzie
jakościowe i ilościowe metody zbierania materiałów w terenie, specjalne techniki
badawcze umożliwiające ocenę biomasy, produkcji, respiracji i odżywiania się
różnych zespołów zwierząt słodkowodnych, a także syntezę danych na temat roz-
mieszczenia i zoogeografii oraz rozmiarów i przyczyn zagrożenia fauny słodko-
wodnej Polski. Warto podkreślić, że będzie to pierwsze w polskim piśmiennictwie
naukowym oryginalne opracowanie całości metodyki badań hydrobiologicznych.
Trwają także prace nad zeszytami dotyczącymi ryb, chrząszczy i mszywiołów.

Stopniowe przeprowadzanie zmian edytorskich i merytorycznych przy jedno-
czesnym nawiązaniu do tradycji wydawnictwa pozwoli w stosunkowo krótkim
czasie na stworzenie nowoczesnych opracowań, których brak odczuwają wyraźnie
hydrobiolodzy w naszym kraju; do nich bowiem „Fauna Słodkowodna Polski”
będzie głównie adresowana.

Obecny adres redakcji: „Fauna Słodkowodna Polski”, Zakład Hydrobiologii
Uniwersytetu Warszawskiego, ul. Nowy Świat 67, 00-046 Warszawa.

Krzysztof Kasprzak i Jan Igor Rybak